

الحاقات و اصلاحات کتاب درسنامه جامع حقوق تجارت در چاپ پنجم نسبت به چاپ چهارم

**

۱- ص ۲۸ کتاب نکته زیر اضافه شود:

نکته ۴- در خصوص مبنا و ملاک شناسایی اعمال تجاری نظریات مختلفی در دکترین حقوقی مطرح بوده است؛ الف) نظریه اول، نظریه «جلب منفعت» است. مطابق این نظریه، عملی را باید تجاری تلقی کرد که برای شخص منفعتی پدید آورد و اشخاص با انجام آن عمل در پی سود و منفعت باشند. این نظریه مورد نقد قرار گرفته است چرا که همه اعمال تجاری و غیر تجاری سودآور را شامل می‌شود. ب) نظریه دیگر، نظریه «توزیع ثروت» است. به موجب این نظریه، تاجر شخصی است که بین تولید کننده و مصرف کننده قرار می‌گیرد. بر این اساس، عملیات تولیدی مانند تولید کالا یا زراعت یا استخراج معادن، عمل تجاری نیست. این نظریه نیز مقبول قانون تجارت نبوده است. پ) نظریه دیگر بر آن است که عمل تجاری، عملی است که توسط بنگاه‌ها و مؤسسات تجاری انجام پذیرد. این نظریه دیدگاه شخصی به تجارت دارد.^۱

قانون تجارت ایران اعمال تجاری را در ماده ۲ بیان و محصور نموده و هیچ یک از این نظریات را به طور کامل نپذیرفته است. مثلاً بر خلاف نظریه توزیع ثروت، تأسیس و راه اندازی کارخانه را عمل تجاری دانسته است (بند ۴ ماده ۲). همچنین در حالی که برخی اعمال تجاری را منوط به تصدی نموده ولی در بسیاری از موارد، عمل تجاری را مشروط به انجام توسط بنگاه و مؤسسه تجاری نکرده است.

۲- ص ۱۹۲ کتاب مطلب زیر اضافه شود:

ممنوعیت اصل ۱۴۱ قانون اساسی: «رییس جمهور، معاونان رییس جمهور، وزیران و کارمندان دولت نمی‌توانند ... ریاست و مدیریت عامل یا عضویت در هیأت مدیره انواع مختلف شرکت‌های خصوصی جز شرکت‌های تعاونی ادارات و مؤسسات ...» را عهده دار شوند.

البته باید توجه داشت که به موجب ذیل اصل ۱۴۱ ق.ا.، دارندگان سمت آموزشی دانشگاه‌ها و مؤسسات تحقیقاتی (که غالباً به عنوان اعضای هیأت علمی تفسیر می‌شوند)، از حکم مندرج در این اصل مستثنا بوده و عضویت ایشان در هیأت مدیره شرکت‌های تجاری ممنوع نیست.

۳- ص ۲۵۵ کتاب نکته زیر اضافه شود:

نکته ۲- در افزایش سرمایه از طریق تبدیل مطالبات حال شده به سهام، صرفاً صدور سهام جدید مجاز بوده و در این روش، افزایش مبلغ اسمی سهام ممکن نیست. (ماده ۱۸۵ ل.ا.ق.ت.).

^۱. دکتر ستوده تهرانی، حقوق تجارت، ج ۱، ص ۴۰.

۴- ص ۲۵۶ کتاب نکته زیر اضافه شود:

همچنین مطابق ماده ۱۴ قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی مصوب ۱۳۹۸، افزایش سرمایه از محل تجدید ارزیابی دارایی‌های شرکت، فقط یک بار در هر پنج سال ممکن است. به عبارت دیگر حداقل فاصله بین هر افزایش سرمایه از این محل، پنج سال است.

۵- ص ۲۶۸ کتاب نکته زیر اضافه شود:

نکته: تعدد جهات انحلال شرکت

در صورتی که شرکت به جهات مختلف قابل انحلال باشد و موجبات متعددی برای انحلال فراهم گردد، مثل این که هم مجمع عمومی فوق العاده رأی به انحلال بدهد و هم شرکت ورشکسته شود، باید جهت مقدم را تشخیص دهیم. برای تشخیص جهت مقدم در انحلال شرکت با چند فرض مواجهیم:

الف) فرض وجود ورشکستگی شرکت همراه با سایر جهات ارادی یا قضایی انحلال شرکت: در این حالت همواره ورشکستگی شرکت مقدم بر سایر جهات است. مثلاً در فرضی که مجمع عمومی فوق العاده رأی به انحلال شرکت بدهد و حکم ورشکستگی شرکت نیز صادر شود، تصفیه شرکت بر اساس احکام تصفیه ورشکستگی صورت می‌گیرد. این نتیجه از ماده ۲۰۳ ل.ا.ق.ت. و نیز قاعده آمره بودن احکام ورشکستگی برداشت می‌شود. (تقدم ورشکستگی بر همه جهات انحلال)

ب) فرض فقدان ورشکستگی شرکت: در حالتی که شرکت ورشکسته نشده است ولی چند جهت دیگر برای انحلال شرکت وجود دارد، جهت ارادی انحلال یعنی تصمیم مجمع عمومی فوق العاده بر سایر جهات تقدم دارد. مثل این که شرکت برای مدتی بیش از یک سال راکد بوده و مجمع عمومی عادی سالیانه نیز تا ده ماه از زمان مقرر در اساسنامه تشکیل نشده و همزمان مجمع عمومی فوق العاده نیز تصمیم به انحلال می‌گیرد.

در این فرض، انحلال ارادی (تصمیم مجمع عمومی فوق العاده) بر سایر جهات مقدم است و انحلال و تصفیه بر اساس تصمیم مجمع عمومی فوق العاده صورت می‌گیرد. (تقدم انحلال ارادی بر انحلال قضایی)

پ) فرض فقدان ورشکستگی و انحلال ارادی: در حالتی که شرکت ورشکسته نشده و مجمع عمومی فوق العاده نیز تصمیم به انحلال نگیرد ولی موجبات متعدد دیگری برای انحلال وجود داشته باشد، مثل این که سمت مدیران برای مدتی زائد بر شش ماه بلامتصدی مانده و همزمان مجمع عمومی عادی سالیانه نیز تا ده ماه از زمان مقرر در اساسنامه تشکیل نشده و شرکت برای مدتی بیش از یک سال راکد بوده است، تقدمی بین این موجبات وجود ندارد و دادگاه با احراز هر یک از این موارد حکم به انحلال شرکت صادر می‌کند. (تقدم نداشتن جهات انحلال قضایی بر یکدیگر)

۶- ص ۳۸۴ کتاب نکته زیر اضافه شود:

نکته: در چک صیاد علاوه بر امضای چک، ثبت صدور چک توسط صادر کننده و ثبت تأیید چک توسط گیرنده در سامانه صیاد نیز الزامی است. اما باید توجه داشت که ثبت صدور در سامانه جایگزین امضای روی برگه چک نیست. به همین جهت در صورتی که چک در سامانه صیاد ثبت صدور و توسط گیرنده تأیید شده باشد ولی به امضای صادر کننده نرسیده باشد، سندیت ندارد.

البته در چنین فرضی، ثبت صدور و تأیید چک در سامانه اماره مدیون بودن صادر کننده به دارنده می‌باشد و وجه مزبور قابلیت مطالبه خواهد داشت ولی چک فوق سندیت ندارد.